

Sällskapet Strömstierna – Nyhetsbrev 7

Hej alla,

I dessa alltjämt tyvärr obra tider hoppas jag att Ni alla ännu håller distansen ...

Men för att försöka pigga upp Er litet så kommer nu Nyhetsbrev 7.

Bland nyheterna som distribueras kommer även gamla nyheter att sändas ut som jag skrev i Nyhetsbrev 1. Detta brev innehöll information om Lysekils historia från 1543 – 1587.

Nyhetsbrev 2 innehåller information om Lysekil fram till år 1610.

Nyhetsbrev 3 innehåller information om Lysekil fram till år 1658-02-26.

Nyhetsbrev 4 innehåller information om Lysekil fram till år 1679-08-22.

Nyhetsbrev 5 innehåller information om Lysekil fram till år 1700 (Lotsstation på Lotsberget)

Nyhetsbrev 6 innehåller information om Lysekil fram till freden i Nystad 1721-08-30.

Nyhetsbrev 7 innehåller information om händelser i Bohuslän, på Stångenäset och i Lysekil efter freden i Nystad fram till dess att Bohuslän största dokumenterade sillperiod börjar 1747 cirka. Jag tar även med några händelser inom Norden som indirekt och på sikt påverkar vår stads historia.

Nyheter (som nu upprepas)

Sällskapet Strömstierna har alltså fyllt 20 år i år och vårt tänkta firande söndagen den 7 juni ställde vi in – allas säkerhet kommer i första hand. Men vi återkommer helt säkert i ärendet ...

Nu följer en kort upprepning från tidigare Nyhetsbrev – detta för nya medlemmar.

När Ni nu läser denna Lysekils historia har jag källreferenser till de flesta av händelserna. Tanken med detta är dels att visa var informationen är hämtad och dels att stimulera till mer läsning om vår historia. Sedan kan Ni ju som tidigare på vår hemsida hitta en Källförteckning över litteratur som berör Bohuslän och Lysekil.

Om Ni vill kommentera innehållet i denna **Lysekils historia** är Ni givetvis välkomna!

Nästa Nyhetsbrev numro 8 kommer att sändas ut till Er i slutet av juli eller i början av augusti 2020.

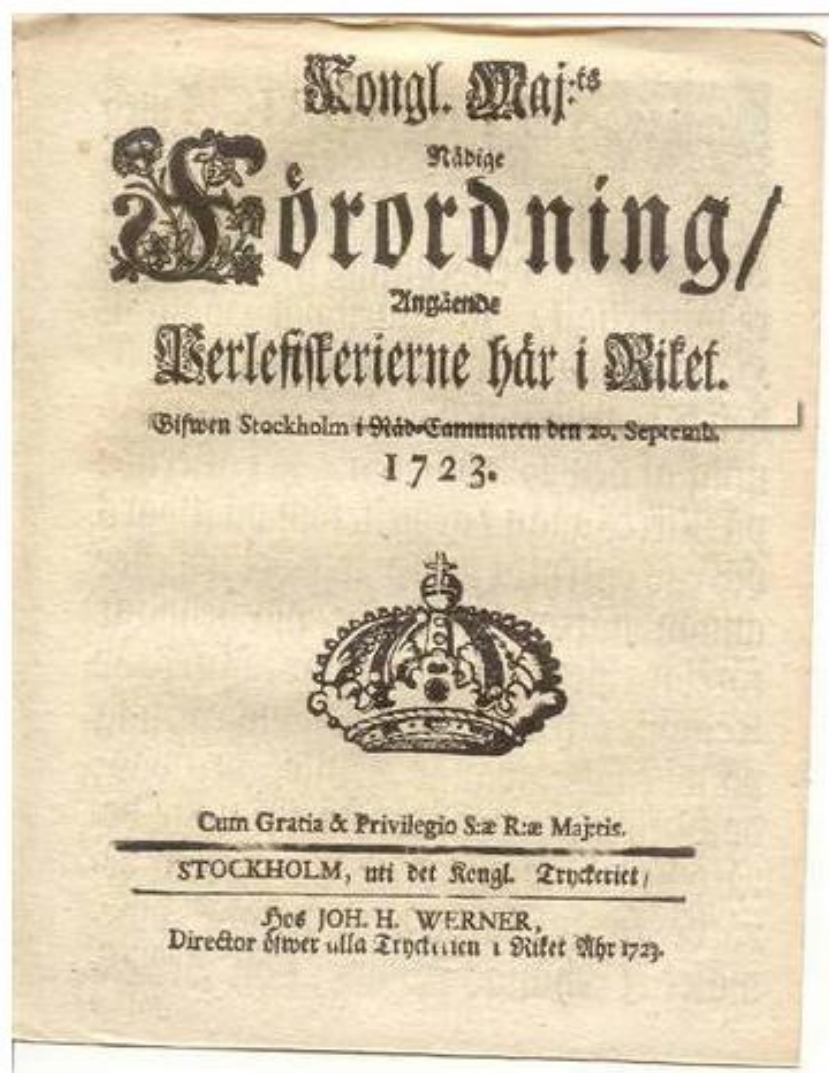
Mvh Per Stenros

perstenros@gmail.com

./

Lysekils historia

- 1721-08-30 Freden i Nystad undertecknas av Ryssland och Sverige. Sverige avträder till Ryssland Estland, Livland med öarna Dagö och Ösel, Ingermanland samt en del av Karelen och Viborgs län, mot det att tsaren återlämnar det övriga Finland, betalar 2 miljoner riksdaler samt medger svenska kronan att för framtiden tullfritt utföra från Livland spannmål för 50.000 rubel årligen. De avträdde ländernas religionsfrihet och privilegier bekräftas, varjämte tsaren förbinder sig att ej blanda sig i Sveriges inre angelägenheter. (Sveriges Krigshistoria. Del III, sid 126)
- 1721 Olof Knape Strömstierna låter en lantmätare resa till Malmön för att verkställa fördelning av jorden där.
- 1720-talet Stora delar av Sverige drabbas av hungersnöd troligen förorsakad av missväxtår. (Krantz, Under järnkronan, sid 122)
- 1722 En särskild lönekonvention, kallad "Bohusläns förening", instiftas för de bohuslänska prästerna. (Rydstrand, Stångenäs, del II, sid 159)

- 1723-09-20 Kunglig Maj:ts Nådiga Förordning, angående Pärlfiskerierna här i Riket. Given Stockholm i Rådskammaren den 20 september 1723.
- 1723 Kunglig Maj:ts privilegiebrev förtydligar socknens verksamhet. Det fastställs bestämda dagar för sockenstämmans hållande och ifråga om kyrkodisciplin inörs vissa strafflätnader. Man går för övrigt genomgående in för en mer humaniserad folkuppfostran. (Fritz Lindström/Ivar Lundgren, Från sockenstämma till storkommun, sid 16)
- 1723 Präster och borgare får rätt att förvärva frälsejord. (Från vår bygd. Del II, sid 102)
- 1723 Kunglig Maj:t ger ut en ny Tjänstehjonsförordning som bland annat reglerar löner för drängar och pigor samt fastställer dagsverkspriset för dagskarlar. Föreskriften specificerar ett bestämt högsta antal drängar och pigor på varje bondgård som även inkluderar bondens egna arbetsföra barn. (Oplöjd Ostkustmark, sid 16)

- 1724-11-10 Produktplakatet kungörs under Arvid Horns och mössornas regering. Produktplakatet är det svenska merkantilsystemets mest berömda sjöfartsförfattning.
- Medan man under 1600-talet nöjt sig med att gynna den svenska sjöfarten genom tullförmåner, skrider man i början av frihetstiden till åtgärden att alldeles utestänga främmande fartyg från vissa slag av fraktfart. Särskilt åsyftas att bringa den långväga farten i svenska händer, för att därmed uppnå den fraktvinst som anses som den viktigaste inkomstkällan för landet, och här går tanken närmast till importen av salt. Men samtidigt önskar man framkalla en svensk handel direkt på produktionsorterna, för att undgå mellanhänder.
- Genom förordningen föreskrivs, att ”de främmande må icke med egna eller befraktade utländska fartyg ... hitföra andra än deras egna landsprodukter”. I landsprodukter skall dock inräknas även varor från ifrågavarande stats kolonier. (Nordisk Familjebok, Uggleupplagan) (Olsson, Kustbevakningen, sid 18)
- Bestämmelserna gäller från år 1725. Den engelska Navigation Act utgör förebilden. (Sten Lindroth, Svensk lärdomshistoria. Frihetstiden.)
- 1725 Fyren på Lindesnes i Norge tänds igen. Några distansminuter västerut tänds en likadan fyr på Markö. Att man har två fyrar så nära varandra beror på att man skall kunna skilja på Lindesnes och fyren på Skagen. Tvillingfyren på Markö släcks 1844 när man lärt sig att genom prismor skapa olika karaktärer på fyrlyjus. (Malmberg & Sveningsson, Fyrar, sid 83)
- 1725 Bohusläns Dragonskvadron, som står under befäl av överstelöjtnant Ingel Casper Weinholtz, kallas till mönstring på Stenehed i Svarteborg. Generallöjtnant Axel Gyllenkrok håller i mönstringen. Chef för Stångenäs kompani är översten, chef för Sotenäs kompani är ryttmästare Carl Ulrik Meijendorff von Yxkull, chef för Bullarens och Sörbygdens kompani är major Magnus Henrik Haij, och chef för Tanums kompani är kapten Otto Herman von Stahlen. (Bohusläns Regemente. Del II, sid 204-205)
- 1725 Skeppare Clement Engelbrechtsson, Lysekil, seglar med sin skuta om 5 1/3 läster med barlast till Släben i Norge och återvänder med kalk i lasten. (Allmogesjöfart, sid 336)
- 1725 Skeppare Clement Nilsson, Lysekil, seglar med sin jakt MÅKEN om 5 1/2 läster med barlast till Släben och återvänder med kalk i lasten. (Allmogesjöfart, sid 336)

- 1725 Skeppare Christen Persson, Lysekil, seglar med sin jakt DUFWAN om 6 läster med barlast till Släben och återvänder med kalk i lasten. Christen Persson genomför ett antal resor årligen fram till år 1740. (Allmogesjöfart, sid 336)
- 1725 Lysekil har sin första dokumenterade sockenstämma. Sockenstämman har till uppgift att även vaka över sedlighet och kyrkogång samt ordning. Stämman fastställer böter som tillfaller kyrkokassan.
- Detta är alltså det första protokollet från en sockenstämma i Lysekils kyrkas äldsta räkenskaps- och protokollsbok. Kyrkovärden Peder Nilsson lämnar redogörelse för tiden 29/7 1722 till 5/4 1725. Tillgångarna är 56 daler 8 öre i "myntteckensedlar" och 188 daler 21 öre "hos Kyrkowärden i silfverpengar". Kyrkovärden får samma arvode som kyrkstöten eller 1 daler 16 öre per år. Lysekils kapellförsamling skaffar brudpäll som kostar 8 daler. (Granqvist, Lysekils kyrka och församling, sid 76-79)
- 1726 Denna vinter är kölden ovanligt sträng och isen ligger utefter kusterna kring Nordsjön och de skandinaviska farvattnen. (Krantz, Havets makter, sid 125)
- 1726-01-12 Kunglig Maj:t ger ut en förordning som föreskriver husförhørsinstitutet "emedan ännu en stor fåkunnighet uti christendomskunskapen, hos alltför många, särdeles af gemene man, förspörjes". (Oplöjd Ostkustmark, sid 47-48)
- 1727 Bohusläns Kavalleri- och Dragonregemente namnändras till Bohusläns Dragonregemente – Gröna Dragonerna. (Bohusläns Regemente. Del II, sid 204-205)
- 1728 Den första ångmaskinen kommer till Sverige. En Newcomen ångmaskin byggs vid Dannemora gruvor i Uppland. (www.alltomhistoria.se)
- 1728 Kyrkoherden i Naverstads församling skriver ett visitationsprotokoll, i vilket det bland annat kan läsas: "Beklagar att en så stor fåkunnighet finnes så hos unga som gamla, uti dess kristendomsstycken, av orsak, de gamla föregiva, att de lärt danska och nu ej kunna läsa svenska och kunna föga danska men ingen alls svenska". (Krantz, Gestalter från kusten, sid 65) [Anm: Detta visar även vilken tid det tar, innan bohuslänningarna befinner sig på den svenska sidan.]

1729 Kartograf Johann Baptist Homann tillverkar en handkolorerad karta över Bohuslän, med delar av Dalsland och Västergötland samt med vinjetter över Göteborg, Bohus fästning och Marstrand. Tryckt i Nürnberg 1729.

1729 Sockenstämman i Lysekil tar upp eldfaran i den sammanträngda träbebyggelsen till behandling: "Det blef förbudet att ingen som vill låna eld skall få den med mindre de uthi kiärille eller klut eller ljus den taga villia". Den som bröt mot detta skulle sitta i stocken "oaktat ingen fara dymedelst orsakades".

Eldfaran föranleder också förbud mot brygging och bakning nattetid. Brott häremot straffas med 3 dalers böter första gången. Om någon fortsätter med "den lastbara och farliga seden" blir det högre böter och dessutom stocken vid kyrkdörren.

Sockenstämman beslutar att den som vägrar sina grannar att vara fadder eller brudkvinna skall böta 1 daler 16 öre eller en söndag i stocken. (Ernst Hörman, Lysekil, sid 55-56)

- 1730-09-17 Amiral Olof Knape Strömstierna avlider. (Släktdata, BRO-D6)
- Ägandeskapet över Malmön och Lysekil går i arv till amiralinnans brorsdotter, Margareta Strömcröna, gift 1733 med Johan Caspar Greiffenschütz, se vidare nedan. (Ernst Hörman, Lysekil, sid 20) (Lindbergh, Del I, sid 431) (Rydstrand, Storgubbar och småfolk, sid 138)
- Olof Knape Strömstierna äger vid sin död även tre öar som ligger mellan Hermanö och Käringsön - Tornö, Vedholmen och Vallerö. (LP 1997-12-12)
- 1732-02-09 Den första ostindiefararen FRIEDERICUS REX SUECIAE avseglar från Göteborg med destination Kanton. Fartyget återkommer i augusti 1733 efter en lyckosam resa.
- 1732 Stångenäs och Sotenäs häradsrätt (tingslag) ändras till Tunge, Sörbygdens, Stångenäs och Sotenäs häradsrätt. (Forsström, Om ting och tingsställen i Sunnerviken) [Anm: Jämför med år 1698 ovan!]
- 1733-12-04 Margareta Strömcröna gifter sig i Bro med kapten Johan Caspar Greiffenschütz. (Lindbergh, Del I, sid 431)
- 1734 Kunglig Maj:t utfärdar en ”Svea Rikes Lag” som ersätter de medeltida lands- och stadslagarna. Bland lagarna märks:
- Jordabalken får regler om fastighetsöverlåtelser, där man reglerar hur köpet skall gå till. Köparen skall hos häradsrätten visa upp sin köpehandling. Försäljningen skall därefter offentliggöras på tre efter varandra följande ting – det första, andra och tredje uppbudet. Om det inte anförs klander mot köpet, exempelvis på grund av bördsrätt, inom ett år efter det tredje uppbudet, utfärdar häradsrätten fastebrev (lagfart).
  - Enligt Byggningsbalken skall häradet svara för byggandet av gästgivargårdar, landsvägar, häradsvägar och broar samt uppsätta milstolpar, ha tillsyn över häradsallmänningar och tomter, av vilkas avkastning häradet har inkomster.
  - Det blir obligatoriskt att upprätta bouppteckning vid dödsfall och den skall vara upprättad inom ett år efter dödsfallet. Lagen träder i kraft 1 september 1736.
  - Restriktioner införs när det gäller ”morgongåvan” (hemgiften). För att skydda mannens övriga arvingar kan änkan ej kräva mer än 1/3 av boets fasta egendom och ej mer än 1/10 av dess lösa egendom. Rent allmänt kan vi se morgongåvan som en änkepensionsförsäkring.
- 1734 I missgärningsbalken av 1734 års lag heter det:

- Gör man falska eldar eller sätter upp andra tecken eller visare att därmed förleda sjöfarande och giva tillfället till skeppsbrott, plikte med trettiotu par spö, ändå att ingen skada sker. Sker skada och skeppsbrott, varde halshuggen och steglad, och skadan gäldes av hans gods.
- Gör man våld på den som skeppsbrott lidit och dödar någon, varde rådbråkad och sedan lagd å stegel och hjul, have och förverkat allt sitt lösa gods. (Krantz, Hemnavatten och vrakstränder, sid 62)

1734

Kunglig Maj:t "Krögare och Gästgifware Ordning" från 1664 avlöses med en ny förordning som bland annat förbjuder anträdandet av en resa under gudstjänsttiden på söndagar och som fastställer att vänsterkörning nu gäller på vägarna. (Västsvensk Hotell- och Restaurantkrönika, sid 79-80)

Vidare gäller följande lagbestämmelse för gästgivare: "Husmans kost och dricka, säng, ljus, ved och hästefoder skall han alltid för vägfarande i förråd hava." (STF 1964, Greta Hörstadius, sid 286)

Förbud mot cigarrstumpar i blomkrukor.

Gästgiverier fanns längs vägarna för att erbjuda logi och förtäring till resande. Där skulle man även ha möjlighet att byta häst för skjutsar. 1734 reglerades att det vid "allmän stråkväg" skulle finnas gästgiverier på två mils avstånd från varandra. Gästgivaren fick en rad förmåner, bl.a skattebefrielser och ensamrätt på utskänkning av öl, vin och brännvin. De resandes rättigheter var noga reglerade, bland annat hur stort utrymme de skulle erbjudas, att rummen skulle vara möblerade, städade och, om väderleken så krävde, uppeldade. Det fanns även bland annat följande regler:

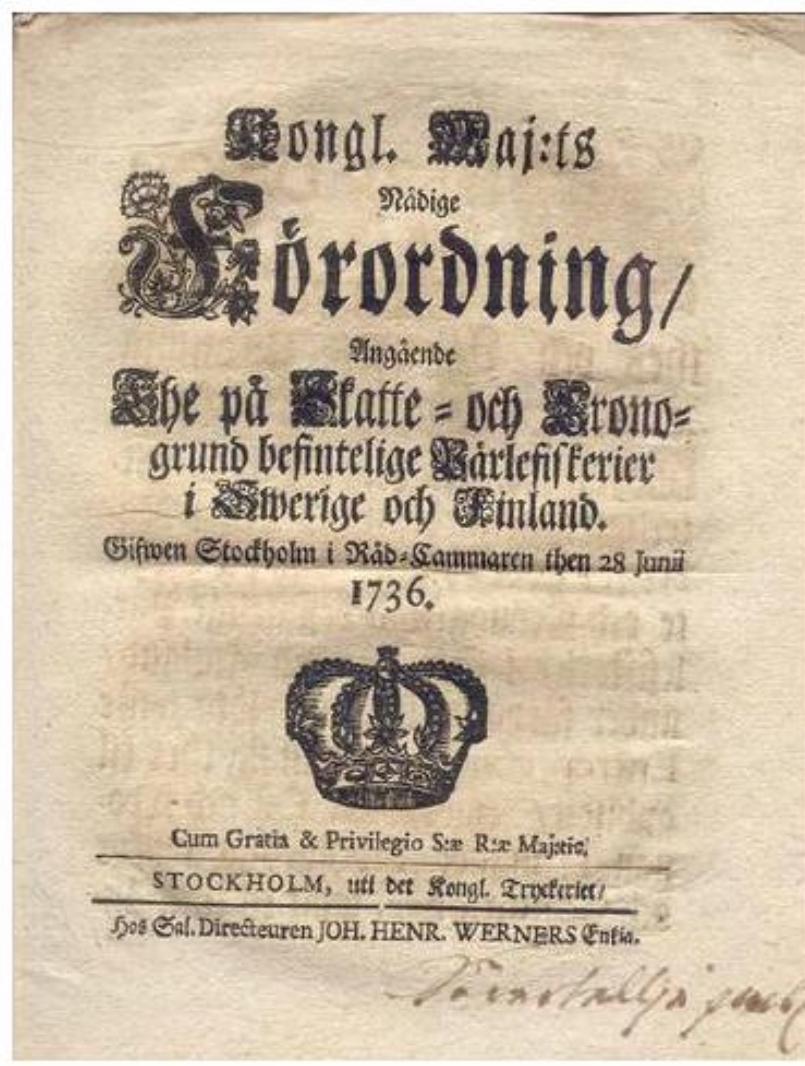

- Se till att kniv, gaffel och sked ej ha den ringaste matrest på sig från föregående måltider
- Då servett framställs, bör den vara ren
- Tag bort alla cigarrstumpar från blomkrukorna
- Stolar, bord och sängar böra hava många ben, så att de icke behöva stöd av väggarna

I gästgiveridagböckerna, som vanligtvis finns i arkiv från kronolänsmän, kronofogdar eller länsstyrelser, kan man se vilka resande som passerade gästgiveriet samt eventuella klagomål från den resande eller gästgivaren. På bilden [ovan] ser vi dagboken för gästgiveriet i bohuslänska Svarteborg, där en tysk överlöjtnant på väg från Stockholm till Norge i januari 1826 har skrivit en anmärkning som inleds på följande sätt (översatt från tyska):

”Jag varnar varje resande, att vara mycket försiktig så att han inte blir bestulen då han befinner sig på gästgivaregården i Svarteborg...” Anledningen till varningen var att han från sitt rum hade blivit bestulen på ett par nya handskar. Källa: Göteborgs och Bohus läns landskanslis arkiv, E XIII b:143 (Riksarkivet Landsarkivet i Göteborg)

- 1735 Till Bohusläns förste provinsialläkare utses Jonas Sundbeck i Kvistrum. (Rydstrand, Bland bohuslänska bönder, sid 120-122)
- 1735 Johan Ödman blir prost i Vikornas kontrakt. (Krantz, Gestalter från kusten, sid 96)

- 1736-06-28 Kunglig Maj:ts Nådiga Förordning, angående de på Skatte- och Krono-grund befintliga Pärlfiskerierna i Sverige och Finland. Given Stockholm i Rådskammaren den 28 juni 1736.
- 1737-09-24 Bohusläns Dragonregemente kallas till mönstring.
Chef är generalmajor Axel Ross (af Hjelmstätter). Den södra delen mönstras på Backamo, den norra delen på Stenehed i Svarteborg. Generalmajor Johan Christopher von Düring håller i mönstringen.
Chef för Stångenäs kompani är överstelöjtnant George Reinhold von Köhler, chef för Sotenäs kompani är kapten Gottfrid Ulrich von Hertell, chef för Bullarens och Sörbygdens kompani är kapten Rutger Macklier, och chef för Tanums kompani är kapten Otto Herman von Stahlen. (Bohusläns Regemente. Del II, sid 209-210)
- 1738 Kyrkklockan i Lysekils kyrka gjuts om emedan den "är ganska liten att hon inte kan höras". Klockan skall "med någon ansenlig tillsats gjutas så stor att hon öfwer hela läget höres". Kostnaden för detta blir 60 daler.

1739-01-05 Kunglig Maj:t utfärdar förordning, "hwarefter Prestwals anställande så i städer som på landet förfaras bör". Enligt förordningen skall prästval ske med röstevärde efter storleken på hemmanen. Undantagna att rösta är "de, som icke äro bofaste eller hafwa egit bruk och gårdar, såsom oskattlagde torpare, Kålare, Bruksfolk, Smeder, Ryttare, Soldater, Båtsmän och andre, som icke bruka något skattlagt hemman".

För Lysekil var denna förordning föga användbar då hela samhället utgörs av en enda fastighet om 1/4 mantal. Till yttermera visso tar de röstlängder som finns bevarade i moderförsamlingen ej ens upp Lysekil!

Tyvär ger denna om prästval utfärdade förordning för Lysekil föga ledning om hur man röstar inom Lysekils kapellförsamling. Det är möjligt att man brukar av den för städerna gällande ordningen att "de innevånare som ega hus eller gårdar i Församlingen warda upnämnde" för att avge sina röster.

I regel tycks man ha eftersträvat enhällighet, även sedan principen om majoritetsbeslut blivit lagfäst. Oftast lyckas man med detta.

1739 Kungliga Vetenskapsakademien stiftas. (STF 1943, sid 57) (Kulturen 1976, sid 89)

1739 Kunglig Maj:t ger ut en ny Tjänstehjonsförordning som kompletterar författningen från 1723, i det att om bonden har egna barn i gårdens tjänst, så skall han få behålla en son och en dotter hemma, utöver det antal som stadgan eljest medger. Men om han har ännu fler barn i arbetsför ålder så skall dessa vara förpliktigade att bege sig ut i tjänst hos andra, såvida de inte ägnar sig åt studier eller andra yrken. (Oplöjd Ostkustmark, sid 16)

1739 Kunglig Maj:t utfärdar en förordning om exportförbud på hummer. (Krantz, Vinterland, sid 23) (AU, Kosteröarna, sid 31-32)

1739-1740 Denna vinter är kölden ovanligt kall och långvarig. Oedman säger i "Bohusläns beskrivning" att både "Menniskior, Boskap ock Fiskar til stort Tal måste lifwet tilsätia" på grund av den starka frosten. (Krantz, Havets makter, sid 125)

1740 Vid tinget på Kvistrum får riksdagsman Hans Jacobsson i Ryk, Brastad socken, av den församlade allmogen från Sunnerviken, en tydlig uppmaning att försöka förmå överheten att på ett bättre sätt ordna saltimporten. Situationen är sådan, att inte ens i Uddevalla finns det tillräckligt med salt att köpa. Och i Norge får bohuslänningarna fortfarande inte göra uppköp av vare sig salt eller andra nödvändighetsvaror. Ett förnyat förbud för sådan handel hade utfärdats år 1739.

Huruvida Hans Jacobsson (död 1743 i Stockholm) kunde göra något för att lindra saltbristen är ej känt, men föga troligt. Men så gott som under hela 1700-talet lider det bohuslänska sillfisket av brist på salt, även om man bränner under sina saltpannor så gott man förmår, med eller utan vederbörliga tillstånd. (Sven Rydstrand, Saltbränningen i Bohuslän)

1741 Ovan ses en Geografisk karta över Landsvägarna inom Älvsborgs län, med de där intill Belägna Ordinarie Post- och Gästgiverigårdar, författad av ordinarie Lantmätaren Wilhelm Kruse år 1731, och uppå hans Kunglig Majt:s nådigaste befallning uti Kungliga Lantmäterikontoret renoverad 1741. (Kartan via Jonas B Lundberg, Trollhättan)

1741 Här ovan ses ett utklipp från 1741 års karta, där vägarna i Bohuslän kan ses. Från Uddevalla till Strömstad går vägen via Herrestad, Kvistrum, Svarteborg, Rabbalshede, Hede (Tanum) och **Vik**.

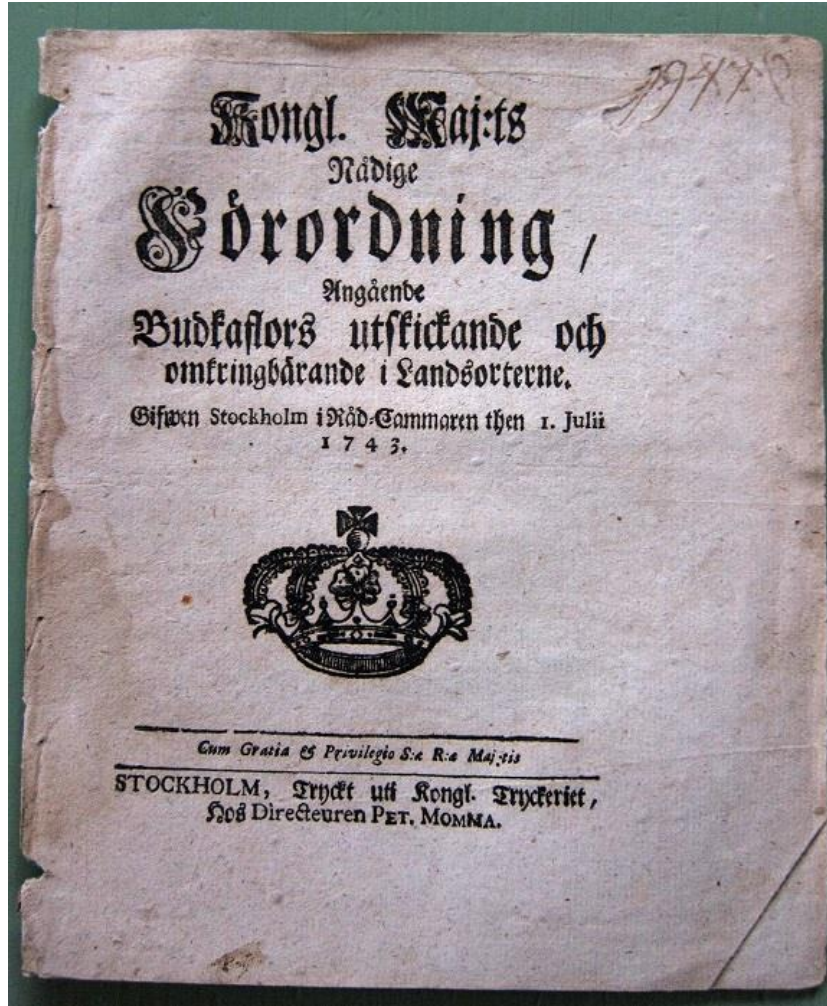
1742-07/08-.. Naturforskaren Pehr Kalm reser genom Bohuslän på en naturvetenskaplig och ekonomisk forskningsresa. Han gör detta på uppdrag av Carl Linné och Anders Celcius samt på bekostnad av hovrättsrådet Sten Carl Bielke. Flera gånger blir han misstänkt för att vara spion för Ryssland. (Krantz, Gestalter från kusten, sid 78-93)

Pehr Kalms beskriver målände ett fiskeläge vid Bohuskusten:

”Som största delen av Bohuslän ligger vid havet, så nära sig ock nästan halvparten av befolkningen med fiskande. Man finner långsvid stranden här och där stora byar vars innevanare allesamman äro fiskare och hava ej större jordlapp att bruka än ett litet källand, likaledes finnes på öar boende, nu flera tillsammans, nu få, som alla idka fiskande, av vilka somliga hava några små åkerstycken, somliga hava alls intet. Märkligt var att jag på åtskilliga ställen fann, det de som idkade fiskeri och åkerbruk tillika, voro merendels fattigare än de som allenast hålla sig till ettdera. Desse fiskare äro mycket tränga i sin syssla: de ro ut om morgonen klockan 1, 2 à 3, tillbringa sedan hela dagen med fiskande på allehanda sätt; om aftonen komma de hem 5, 6 eller senare, då de rensa och laga den fisk de fått, och sålunda fara de fort hela året, endast att de den kallaste vintern tillreda och bota deras fiskebragd: så män som kvinnor äro lika idoge häri. Den fisk de bekommit sälja de sedan i städerna och på marknaderna eller byta de till sig säd och andra matvaror därföre. Och får man vid Uddevalla marknad se folk i myckenhet komma från Dal, hela Västergötland och andra upp i landet belägna orter och tillbyta sig eller handla åt sig fisk.”

Båten utgör det naturliga transportmedlet för kustbefolkningen. Vägar saknas i stort sett. Innanför fjordarna hålls den kungliga postvägen mellan Danmark och

Norge i stånd. Från denna går enstaka vägar ner till kusten. Resande på land får rida eller gå och kustbönderna rör dem över vikar och fjordar. När vägarna så småningom förbättras inrättas på 1600-talet skjutsplikt för gästgivargårdar på en dagsetapps avstånd. För överfarter till sjöss används fiske- eller roddbåtar. Vid kusten har bönderna skjutsplikt med båt. (Sotenäsgillet)

- 1743-07-01 Kunglig Maj:ts Nådiga Förordning angående Budkavlors utskickande och omkringbärande i Landsorterna. Given Stockholm i Rådskammaren den 1 Juli 1747.
Förordningen förbjuder budkavlars utskickande.
Budkavlar har åter börjat att skickas ut för att mana till kamp mot överheten.
Budkavlar är ett urgammalt sätt att uppbåda allmogen. Detta sker vid den sista stora bonderesningen i Sverige år 1743. (Kunglig Maj:ts Förordning i samband med "Stora Daldansen")
- 1744 Bohusläns Dragonregemente kallas till mönstring. Chef är överste Anders Tungelfeldt. Generalmajor Lorentz Christopher Stobée håller i mönstringen.

Stångenäs kompani, vars chef är överstelöjtnant George Reinhold von Köhler, mönstras i Kvistrum den 21 oktober. (Bohusläns Regemente. Del II, sid 211)

1745-09-12 Ostindiska Kompaniets fartyg GÖTHEBORG går på grund utanför Nya Älvsborgs fästning och sjunker. Fartyget är på hemresa från Ostindien med last av bland annat porslin och te.

1746 För första gången gör man brännvin av potatis. Man behöver spannmålet till bröd. Kvinnan bakom potatisbrännvinet heter Eva de la Gardie och är ledamot av Vetenskapsakademien. (www.systembolaget.se)

1746 Tanumsprosten Johan Ödman [Johan Oedman] ger ut sin beskrivning över Bohuslän, "Chorographia Bahusiensis". (Krantz, Gestalter från kusten, sid 94-105)

Om Tanums härad och bristen på salt skriver Oedman:

"Här äro också wäl som i Skee Giäl åtskilliga Salt-Pannor upprättade til husbehof ock the fattigas underhåld, af Mangel på Salt, hälst i Thenna dyra Tijden".

På ett annat ställe berättar Oedman att då man får stora sillfångster:

"ligger hon af mangel på salt, son är högst att beklaga, ock blir til största delen rutnad och förskiämt. Hwarföre Skiärgården borde wara Nederlag på Salt för wederbörande, eller ock frihet at uprätta Salt-Pannor."

(Sven Rydstrand, Saltbränningen i Bohuslän)

Om Lysekil skriver Oedman:

Lysekilsborna ger till kyrkan i stället för tionde "36 daler silvermynt i lön årligen samt hwar Man en Långa af then fångade fisken, dock den största ock bästa som finns, hwilka kallas Präste-Långer". Inte nog med att tjänsten kräver mycket arbete, utan härtill kommer "then faran han måste sväva uti både hem och bort, emedan han alltid måste fara till Siös från Lyse". (Johan Ödman, sid 231-232)

1746 Christina Thorvedsdotter Ström dör. (Lindbergh, Del I, sid 431)

1747 cirka **Bohuslän största dokumenterade sillperiod börjar.**

Fisket är tillåtet enbart för svenskar. (Ernst Hörman, Lysekil, sid 20) (Pettersson, Skärgårdsverken i Bohuslän, sid 8) (SK, Del II, sid 220-221) (Sandahl, Trångströmsstriden, sid 14-15) [Anm: Jämför med det Ödman skriver här ovan! Tydligen börjar sillfångsterna något år tidigare i den norra delen av skärgården.]

./